

༄༅། ལྷགས་སྐྱབ་བར་ཆད་ཀུན་སེལ་ལས།
རིག་འཛིན་པད་འབྱུང་ཕྱིན་ལས་ངོ་མཚར་ཚེས་དྲུག་ལས་ཟབ་དོན་ཐོས་གྲོལ་ཁོལ་དུ་བྱུང་།

Liberación al escuchar

*de Actividad extraordinaria: Los seis dharmas del vidhyādhara
Pema Jungne del Tukdrub Barche Künsel*

ན་མོ་གུར་བེ།

Namo guruve

ཨོ་རྒྱན་སྐྱབ་བམ་ཐུང་ཡས་ལ། །

Me postro con devoción ante Orgyen Amitāyus:

གུས་པས་བྱུག་འཚལ་རྗེ་རྗེའི་གསུང་། །

Concede tus bendiciones para que todo el que escuche esta expresión vajra

ཐོས་ཚད་སྲིད་པའི་འཕྲང་སྐྱོལ་ནས། །

se libere del abismo del samsara

དབྱུགས་ཚེན་འབྲིན་པར་བྱིན་གྱིས་རྫོབས། །

y encuentre el alivio definitivo.

ལྷགས་སྐྱབ་བར་ཆད་ཀུན་སེལ་ཞལ་གདམས་སྤིང་བྱང་ལས་རིག་འཛིན་པད་འབྱུང་གནས་གྱི་ཕྱིན་ལས་མ་བསྐྱོམ་འཚང་
རྒྱ་བའི་ཚེས་དྲུག་གི་ནང་ཚན་ཟབ་དོན་ཐོས་པས་གྲོལ་བའི་གདམས་ངག་འདེབས་པ་དོ། རབ་རིམ་གཉིས་གྱི་རྣལ་
འབྱོར་མཐུར་ཕྱིན་པ། འབྲིང་བསྐབ་པ་གསུམ་དང་ལྷན་པ། ཐམ་དམ་སྐྱོམ་ཉམས་པ་མ་ཡིན་ཅིང་སེམས་བསྐྱེད་
བཟང་པོ་ཡོད་པ། གང་ལའང་གདབ་ཡུལ་དེས་དད་མོས་འགྲོ་ཞིང་སེམས་མི་མཐུན་པ་མ་ཡིན་པ་གལ་ཆེད། །

Esta es la profunda instrucción que libera al escucharse; uno de los seis dharmas que conllevan a la iluminación aun sin practicar. Es la actividad iluminada del vidyādhara Pema Jungne, extraída del Sheldam Nyingjang (El manual esencial de instrucciones orales) en el Tukdrub Barche Künsel.

¿Quién debe dar esta instrucción? *Idealmente la persona que dé esta instrucción debe haber perfeccionado la práctica de las dos etapas; o bien, alguien que posea los tres entrenamientos. Por lo menos debe ser alguien cuyos votos y samayas estén intactos y tenga la excelente motivación de la bodhicitta. En cualquier caso, debe ser alguien en quien el fallecido confie y admire y con quien tenga una relación armoniosa. Esto es de suma importancia.*

གདབ་པའི་ཡུལ་བར་དོ་དང་པོ་ཉིན་མཚན་འོད་གསལ་གྱི་ཉམས་སྲིང་ཡོད་པ། གཉིས་པ་ཉིང་དེ་འཛིན་ཅུང་ཟད་སྐྱེས་པའམ་རྗེ་གསལ་ཚེན་ལྷ་བུའི་བྲིད་ཐོབ་ནས་དེས་ཤེས་བརྟན་པ། བསམ་ནི་གང་ཟག་མཚོག་འགའ་ཤེ་ཙམ་ལས་དེ་དུས་པལ་མི་ཚེ་ལ་དགོས་པའོ། །

¿A quién se le ofrecen estas enseñanzas? Estas enseñanzas se ofrecen al moribundo según se describe a continuación. La primera sección (1) se le ofrece principalmente a aquellos que tengan la experiencia de la luminosidad a lo largo de todo el día y la noche; la segunda (2) se le ofrece principalmente a aquellos que hayan desarrollado algún nivel de samadhi, o quienes hayan recibido instrucciones de Dzogchen y similares, y que tengan una convicción firme en ellas; y la última (3) es algo que casi todos necesitan, con excepción de algunos cuantos seres extraordinarios.

འདེབས་པའི་དུས་ནི། འོག་ཏུ་སོ་སོར་གསལ་ལ་བལྟར་ལ་སྤྱིར་ཉམས་སེལ་ཡོད་པའི་རིགས་མ་གཏོགས་གཞན་པལ་མོ་ཚེ་ཐུང་མཐའ་སྐད་ཅིག་མ་ནས་རིང་མཐའ་ཞག་བདུན་རྒྱུ་ཅི་རིགས་པར་སྐྱེ་བ་གཞན་ཏུ་སྲིད་པར་སྤྱོད་བ་དང་། རྒྱུན་མ་རྟོན་པའམ་ལས་དང་འབྲུལ་བའི་གཞན་དབང་ཙན་འགའ་ཞིག་ཞག་བདུན་གྱི་མཚོམས་སུ་བར་སྲིད་སྲུ་མ་འཚེ་འཕྲོས་ཏེ་སྐར་བར་སྲིད་གཅིག་འབྲུལ་བ་སོགས་ཤིན་ཏུ་རིང་མཐའ་ཞག་ཞེ་དགུལ་གཞན་པས་མཚོན་མ་དེས་པའང་ཡོད་མོད། བར་དོ་སྲུ་མ་གཉིས་པལ་བས་དོས་ཟེན་དཀའ་བས་སྲིད་པ་བར་དོའི་དོ་སྤྱོད་ཞོན་ཡང་ཡང་བསྐྱར་བ་གལ་ཆེ། འོན་ཀྱང་དབྱུགས་ཚད་ཀར་སྤེལ་ན་མཚོག་དམན་གང་ལའང་བར་དོ་གསུམ་ཀའི་དོ་སྤྱོད་རིམ་པར་འདེབས་པ་ལེགས་ཏེ་ཐོས་གྲོལ་རྗེ་རྗེའི་གསུང་ཡིན་ཕྱིར་ཕན་ཆེ་བས་སོ། །

¿Cuándo se debe dar esta instrucción? Esto se especificará con detalle más adelante. Por lo general, con excepción de practicantes experimentados, la mayoría de los seres renacen en el transcurso de una semana como máximo, en cualquier momento a partir de que fallecen. No obstante, algunos seres, debido a que no tienen las condiciones necesarias, o debido a su karma y confusión, mueren de su bardo (es decir, estado intermedio de existencia) a los siete días y, en vez de renacer, de nuevo migran a otro bardo. Esto puede continuar un máximo de cuarenta y nueve días. La duración del bardo es, por lo tanto, incierta. Dado que es difícil para los seres ordinarios reconocer los primeros dos bardos [el bardo del morir y el del dharmata], es importante repetirles la introducción al bardo una y otra vez. No obstante, cuando la respiración cesa, ya sea que el fallecido sea un practicante experimentado o una persona ordinaria, es de beneficio ofrecerle la introducción a los tres bardos (del 1 al 3) en orden. Dado que esta “liberación al escuchar” es habla vajra, su beneficio es extraordinario.

འདེབས་པའི་རྒྱུལ་ནི། འབྲུལ་ཏུ་རུང་བ་རྣམས་ལ་དབང་པོས་བརྟེན་འཕྲོད་བའི་སྐབས་ནས་མིག་སྤར་རྟེན་གྱིན་རྒྱབས་ཙན། མཐོང་གྲོལ་འཁོར་ལོ། སོ་སོའི་རྩ་བའི་སྤྲུལ་དང་ཡི་དམ་གྱི་སྐྱབ་རྣམས་ནས་ཐང་ཀ་བཀམ་ལ་མཚོན་པ་བཤམ། ཉམས་སེལ་ཡོད་པ་ལ་ཐུག་རྗེ་གསལ། ལྷའི་རྣལ་འབྱོར། རྫོ་སྤྱོད་སོགས་རྒྱུད་རྫོང་དང་མཐུན་པར་ཡང་ཡང་གསལ་

གདགས་ཐོག་ལ་སྒྲ་མ་དགོན་མཚོག་ཞིང་ཁམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་སྤོམ་པས་དང་མོས་བསྐྱེད། འཁོར་བའི་སྤྲུག་
བསྐྱེད་ལ་འཕྲུང་དང། བར་དོའི་གདམས་པ་གོ་སློབ་ཅི་རིགས་པ་བཤད། རྒྱད་པར་སངས་རྒྱུས་སྤྲུག་གཅིག་
ཁྱེད་གསུང་གི་ལཱ་ལྟེན། བསྐྱེད་སྤོམ་པོ་སོགས་ཐོས་གོའི་ཀྱི་རྒྱུད་རྣམས་དང། རྗེ་དུ་བསྐྱུགས་པའི་སངས་རྒྱུས་
ཀྱི་མཚན་དང་གཞུང་སྤྲུགས་ཀྱི་ལྷན་པར་ཅན་རྣམས་ཡང་ཡང་བཞག་

¿Cómo dar esta instrucción? Si es apropiado y posible, cuando la persona aún está consciente y es capaz de comunicarse, coloca objetos bendecidos donde los pueda ver. También muéstrale chakras que liberan con tan solo verlos, así como imágenes de sus maestros raíz y deidades yidam. Coloca ofrendas. Si es practicante, recuérdale su práctica una y otra vez, sea Mahamudra o Dzogchen, práctica con una deidad, entrenamiento mental, etcétera. Sea o no practicante, háblale de las cualidades extraordinarias de los maestros, de las Tres Joyas, de las tierras puras y, de esta manera haz que despierte su fe. Ayúdale a que surja en él la renuncia a los sufrimientos del samsara y háblale del bardo de una manera en la que le sea fácil de entender. En particular, recita una y otra vez el tantra Sangye se chick, El único hijo de todos los buddhas, así como escrituras que liberan al portarlas, el Lotus essence tantra (el tantra de la esencia del loto), y otros tantras similares que liberan al escucharse. También recita los nombres de los buddhas y los mantras dhāranī que son alabados por sus beneficios especiales.

ཨོྭ་རྒྱུན་སྤྱད་བམམའ་ཡས་སོགས་ཀྱི་གསོལ་འདེབས་སྤྱིང་ཐག་པ་ནས་བྱ། ཞེས་ལྟེན་པའི་རྒྱུན་དུ་འཁྱུར་བ་སོགས་
ཡིང་ལ་མི་འཐད་པའི་བྱེད་སྤྱོད་སྤྱི་བརྗོད་ཤིན་ཏུ་འཛོམས། སེམས་ཚགས་པའི་ཡུལ་གང་ཡང་དུང་དུ་མི་བཞག་ སྤྱི་
སྤྲུགས་ཅེ་ཅོ་རྣམས་ཀྱི་ལྷན་པར་འདེབས་པའི་སྤྱོད་པ་ལྟེན་པོ་འཛོམས་པའི་བསྐྱུགས། རྒྱུང་གོའི་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་རིང་བསོལ་སྤྱི་བདུན་ཚུལ་བཞིན་
བསྐྱུག་པའི་རིལ་བུ་སོགས་ལམ་སྤྱིན། བཏགས་གོའི་གྲོགས་བམ་དང་ཅོ་རྣམས་སྤྱི་བལ་མཚན་ལྷན་གཞིན།
བྱེད་མེད་ལ་གཡམས་སམ། ལྷགས་འདི་ལྟར་ན་མགུལ་དུ་གདགས། རྗེ་གོའི་བདུག་སྤོམ་མེར་བསྐྱུགས་པའི་དུང་
པ་བཏང་།

Haz súplicas sinceras y de corazón a Orgyen Amitābha y otros buddhas. Sé sumamente cuidadoso de no hacer ni decir algo que pueda molestar o enfadar al moribundo. Aleja de su presencia cualquier cosa a la que esté pegado. No pronuncies a su oído ni una sola palabra inútil. No digas nada que le pueda perturbar. Ofrécele píldoras que liberan al ingerirlas que estén preparadas de forma correcta, tal como la píldora reliquia de los siete nacimientos excelentes. Colócale textos y chakras que liberan al portarse, del lado izquierdo de su torso si es un hombre y de lado derecho de su torso si es una mujer. Alternativamente, de acuerdo con nuestra tradición, también puedes colgarle textos al cuello. Quema incienso que contenga sustancias que liberan al olerse y sopla el humo suavemente.

འཕོ་འདེབས་མི་དགོས་ཤེས་པའི་རིགས་མ་གཏོགས་གཞན་སྤྱི་ལ་རེག་གྲོལ་འཕོ་རྗེས་ཚང་གར་མར་བསྐྱབས་སྤྱངས་པའི་
ལྷོ་གྲུགས་ལ་སྤྱི་དབུགས་ཚད་ཀར་སྤྱི་ཚངས་བྱུག་ཏུ་བྱུགས། དུང་ཕོ་འདེབས་མགོ་བྱང་། ལ་ཟུབ། ལྷོ་གྲུགས་འོག་
ཏུ་བསྐྱོན་ཏུ་གཞག་ན་ཕན་ཡོན་དགོས་པ་ཆེ། བརྗོད་པ་ཕོ་འདེབས་ལྷོ་འཚོའི་འཚུབ་ཏུ་མ་སོང་བར་མོས་གུས་སྦྱིང་རྗེ་རིག་
ཚུལ་གསལ་པར་དང་ལྷན་པས།

Con excepción de aquellos que definitivamente no necesiten que alguien más les guíe en el powa (la expulsión de la conciencia), para cualquier otro prepara una pasta de powa intensamente alcohólica que libera al tocarse. En cuanto cese su respiración externa, úntala en la apertura de Brahma en la coronilla de su cabeza. [Antes de que cese su respiración] será de gran beneficio si puedes recostar su cuerpo sobre su costado derecho, con la cabeza al norte y su rostro al oeste. La persona que recite las instrucciones debe hacerlo sin agitación, con tranquilidad, con fuerte devoción y con una compasión infundida de la fortaleza de rigpa.

1. Explicación del bardo de la muerte para practicantes experimentados

གང་མས་པ་དངོས་ལ་གསུམ། དང་ཕོ་ཉམས་ལེན་ཡོད་པ་ལ་འཚི་ཀའི་བར་དོ་གསལ་འདེབས་པ་ནི། ཕྱི་དབུགས་
ཚད་ནང་དབུགས་མ་ཚད་པའི་སྐབས་སུ་སྤྱི་ལ་སྤྱི་དབུགས་ཀྱི་བར་ན་བ་གཡོན་ནས་ཚིག་གསལ་ལ་གདངས་སྐྱོན་ཕོས་འདོ་
ལྟར།

Cuando su respiración externa haya cesado, pero no su respiración interna, sin mover a la persona en absoluto, recita lo siguiente cerca de su oído izquierdo. Pronuncia con claridad y recita melodiosamente:

ཀྱེ་མ་སྐྱལ་ལྷན་རིགས་ཀྱི་བུ།

kyema kalden rik kyi bu:

iHijo noble y afortunado!:

མ་ཡེངས་ཚེ་གཅིག་བྲན་པས་ཉོན།

ma yeng tsechik drenpe ñön:

iNo te distraigas! Escucha con total atención.:

འཇིག་རྟེན་འདིར་སྣང་ཇི་སྟེད་ཀུན།

yikten dir nang chiñe kün:

Absolutamente todo lo que percibimos en este mundo:

མི་ལམ་བདུད་ཀྱི་བསྐྱབས་ལྷན་ཡིན།

milam dü kyil dri yin:

es un sueño, una ilusoria tentación de Māra.:

ཐམས་ཅད་མི་རྟག་འཆི་བའི་རྒྱུ།

tamche mi tak chiwe gyu:

Todo es impermanente y la causa de la muerte.:

སྤྱད་བསྐྱེད་སྤོངས་ཤིག་རིགས་ཀྱི་བུ།

dukngal pong shik rik kyil bu:

Así que renuncia al sufrimiento, hijo de noble familia!:

དཀར་དམར་ནག་ལམ་སྒྲུབ་བ་ཀུན།

kar marnak lam nangwa kün:

Las experiencias vívidas de blanco, rojo y negro:

ཐམས་ཅད་སེམས་ཀྱི་ཚོའམ་ལྟུང་ཡིན།

tamche sem kyil chotrul yin:

son solo manifestaciones de la mente.:

རང་ལས་གཞན་དུ་སྐྱང་བ་མེད།

rang le shendu nangwame:

Ninguna apariencia está separada de ti.:

མ་འཇིགས་མ་སྤངས་རིགས་ཀྱི་བུ།

ma chik ma ngang rik kyil bu:

Hijo de noble familia, ¡no sientas pánico! ¡No temas!:

ད་ལྟ་རིག་པ་བརྒྱུལ་འདྲ་བ།

danta rigpa gyal drawa:

En este momento es como si te hubieses desmayado.:

ཕྱི་སྣང་ནམ་ལངས་མཁའ་དང་འདྲེ།

chi nang namlang kha dang dra:

La experiencia externa es como el cielo al alba.:

ནང་སྣང་བྱུང་ནང་མར་མེ་བཞིན།

nang nang bum nang marme shin:

La experiencia interna es como una vela en una vasija.:

གསལ་ལ་མི་རྟོག་ཚེ་གཅིག་གནས།

sal la mi tok tsechik ne:

Clara, sin pensamientos, enfocada.:

འདི་ནི་འཆི་བའི་འོད་གསལ་རྟེ།

di ni chiwe ösal te:

esta es la luminosidad de la muerte.:

སངས་རྒྱལ་དགོངས་པ་འདི་ཀར་དེ།

sangye gongpa dika rang:

Es en sí misma la realización de los buddhas.:

མ་བཅོས་མ་བསྐྱད་ལྷག་པར་ཞོག།

machö ma le lhukpar shok:

Noble hijo, descansa con naturalidad, sin fabricar ni alterar nada.:

ཚོས་སྐྱར་གྲོལ་ལོ་རིགས་ཀྱི་བུ།

chökur drol lo rik kyi bu:

iy te liberarás en el dharmakāya!:

ཞེས་ལན་གསུམ་བརྗོད། སྤྱགས་དམ་ཟིན་པའི་རྟོགས་བྱུང་ན་དེ་ཀར་བཞག་པས་དབང་པོ་རབ་དེ་ཡིས་གྲོལ།

Recita lo anterior tres veces. Si aparecen signos de que la persona ha entrado en thukdam (la absorción meditativa tras la muerte física) entonces detén ahí la lectura, pues seres como éstos de capacidad suprema se liberarán de esta manera.

2. Explicación del bardo del dharmata

གཉིས་པ་དེ་ཡིས་པན་མ་ཐོགས་པའམ་ཐོགས་ཀྱང་བརྗིད་ཀྱང་དུ་བྱུགས་དམ་གྲོལ་བའམ། ནང་དབྱགས་ཆད་པའི་
ཏྲགས་ཐོད་དང་མཛད་ས་ཡལ་བ་སོགས་བྱུང་བའི་ཚོ་ཚུལ་ཉིད་བར་དོ་གསལ་འདེབས་པ་ནི།

Si la anterior instrucción no ayuda al fallecido, o aun si le ayuda pero el estado de thukdam se disuelve enseguida o hay signos de que la respiración interna ha cesado (tales como que su cuerpo pierde su calidez y su aspecto palidece), entonces se le debe dar la siguiente explicación del bardo del dharmadhātu.

ཀྱེམ་ཀལ་དྲན་རིགས་ཀྱི་བུ།

kyema kalden rik kyi bu:

¡Hijo noble y afortunado!:

མ་ཡིངས་ཚེ་གཅིག་དྲན་པས་ཉོན།

ma yeng tsechik drenpe ñön:

¡No te distraigas! Escucha con total atención.:

ཁར་སང་རིག་པ་ངོས་མ་ཟེན།

kharsang rigpa ngö ma sin:

Antes no reconociste rigpa,:

ད་ནི་ཞག་བདུན་ཚུན་ཆད་ལ།

dani shakdün tsünche la:

así que de ahora en adelante, durante los siguientes siete días,:

སྤང་བ་ཐམས་ཅད་འཇའ་འོད་ཟེར།

nangwa tamche ya öser:

toda apariencia surgirá como arcoíris, rayos de luz,:

ཐིག་ལེ་ལྷ་སྐྱའི་རྣམ་པར་ཤར།

tikle lha kü nampar shar:

bindus y las formas de deidades.:

ཐམས་ཅད་རིགས་ལྔའི་རྒྱལ་བ་ཡི།

tamche rik nge gyalwa yi།

Todas son manifestaciones de las cinco familias de buddhas,།

ཡེ་ཤེས་ཐབས་གྱི་འཚོ་འཕུལ་ཡིན།

yeshe tab kyi cho trul yin།

sabiduría y medios hábiles.།

འོད་དང་འོད་ཟེར་བཀྲག་འཚོར་ཡང་།

ö dang öser trak tser yang།

¡No sientas pánico! No sientas temor.།

དེ་ལ་མ་འཇིགས་མ་སྐྱབས་པར།

de la ma yik matrakpar།

de estas luces y rayos que brillan intensamente.།

རང་སྐྱེད་ཡིན་པར་ལ་རྗེས་ཤིག།

rangnang yinpar la dö shik།

Ten la certeza de que son manifestaciones de tu propia mente.།

དེ་དང་ལྗན་ཅིག་འོད་ཟེར་ནི།

de dang lhenchik öser ni།

Junto con estas surgirán.།

བཀྲག་མེད་ཡིད་ལ་འབྲད་པར་འཆར།

trakme yi la tepar char།

rayos de luz sin brillo, apagados, que te atraerán.།

དེ་ལ་མ་ཆགས་འཁོར་བའི་ལམ།

de la ma chak khorwe lam།

¡No te apegues a ellos, pues son el camino al samsara!།

དུག་ལྲ་རང་མདངས་སྣང་བ་ཡིན།

duk nga rang dang nangwa yin

Son el resplandor de los cinco venenos.

དེ་ལྟར་བྱོད་གྱི་སྣང་བ་ལ།

detar khyö kyi nangwa la

De esta manera, los caminos puro e impuro

དག་དང་མ་དག་ལམ་ཤར་བས།

dak dang ma dak lam sharwe

se manifestarán y aparecerán ante ti.

ལམ་གྱི་འདམ་ཀ་མ་ཚོར་བར།

lam gyi dam ka manorwar

¡No elijas el camino equivocado!

རིགས་ལྡེ་ཡབ་ཡུམ་སྤྱགས་ཀ་ནས།

rik nga yabyum tukka ne

Del centro del corazón de los buddhas masculinos y femeninos

རྫོག་མེ་མེས་དཔའི་གསེང་ལམ་ཆེ།

dorche sempe seng lam che

un intenso haz de luz, el supremo y secreto atajo de Vajrasattva,

འོད་གྱི་སྤྱ་གུ་མིག་ལ་བྱུག།

ö kyi bugu mik la suk

penetrará tu ojos.

རིག་པ་ལྷན་གྱིས་གནས་པའི་ཚེ།

rigpa lhen gyi nepe tse

Mientras permaneces en el estado de rigpa,

བདག་ཉིད་ཐུགས་རྗེས་ཟུངས་ཤིག་ཅེས།

dakñi tukche sung shik cheᄃ

suplica con intenso anhelo.ᄃ

འདུན་པ་བྲག་པོས་གསོལ་བ་གདབ།

dünpa drakpö solwa dabᄃ

“¡Acójanme con compasión!”ᄃ

རང་དང་ལྷར་སྣང་དབྱེར་མེད་ངང་།

rang dang lhar nang yerme ngangᄃ

Las deidades que aparecen y tú son indivisibles.ᄃ

སྤང་བླང་བསལ་བཞག་མེད་པར་བསྤང་།

panglang sal shak mepar kyangᄃ

y no hay nada que adoptar o abandonar, que eliminar o establecer.
Descansa en este estado.ᄃ

དེ་ཚེ་ལྷ་ལ་ལྷ་ཐིམ་ནས།

detse lha la lha tim neᄃ

En ese momento, las deidades se disolverán en las deidades.ᄃ

ལོངས་སྤོང་ཚོགས་སྐྱར་གྲོལ་བར་འགྱུར།

longchö dsok kur drolwar gyurᄃ

y te liberarás en el sambhogakāya.ᄃ

ཀྱིམ་སྐལ་ལྷན་རིགས་ཀྱི་བུ།

kyema kalden rik kyi buᄃ

¡Hijo noble y afortunado!ᄃ

གལ་ཏེ་དུས་དེར་མ་གྲོལ་ན།

galte dü der ma drol naᄃ

Si en ese momento no te liberas.ᄃ

དུས་མ་འགྲུར་གྱི་སྐབས་ལ་འགྲུར་ཅི།

dü ma gyur kyang nangwa gyurཅི།

aunque no cambie el tiempo, las apariencias se transformarán:ཅི།

སྤྱོད་ཀྱི་མཚམས་སྟོང་འོག་གཞུགས་ཅད་ཀྱི་ནུ།

choktsam tengok tamche künཅི།

las direcciones cardinales e intermedias, arriba y abajo, todas las direcciones,ཅི།

འཇམ་འོད་མེ་དབྱུང་འབྲུགས་པའི་གློང་ཅི།

ja ö mepung trukpe longཅི།

se convertirán en una estruendosa expansión de fuego y luces de arcoíris.ཅི།

དཔལ་ཚེན་བྲག་འཐུང་ལྷ་ཚོགས་དང་ཅི།

palchen traktung lhatsok dangཅི།

Maha Shri Heruka y su hueste de herukasཅི།

འཛིགས་པའི་བྱུག་བརྒྱན་དུ་མ་ཡིས་ཅི།

yikpe chakñen дума yiཅི།

junto con una multitud de asistentes terroríficosཅི།

མཚོན་ཆ་རྣམས་འབྱེད་ཅིང་འབྲེགས་ཤིང་ཅི།

tsöncha nowe charbeb shingཅི།

lanzarán una lluvia de armas lacerantes.ཅི།

རྩི་ཕུ་གདམས་སྟོང་འཕམས་གཡེ།

hung phe ge mö tong kham yoཅི།

Sus carcajadas de *hūm* y *phé* cimbrarán todo el universo,ཅི།

འབར་བའི་རྣམ་པོའ་ཅིར་ཡང་སྟོན་ཅི།

barwe namrol chiryang tönཅི།

y su apariencia resplandeciente se manifestará en todo tipo de formas.ཅི།

དེལ་མ་སྐྱག་མ་སྤངས་བར་མེད།

de la ma trak mangangwarམེད།

¡No sientas pánico! ¡No sientas temor!

ཐམས་ཅད་རང་གི་རིག་ཕུལ་དུ་མེད།

tamche rang gi riktsal duམེད།

Reconoce que todo es la expresión de rigpa, tu propia conciencia.

ངོས་བཟུང་ཐག་ཚོད་རང་བབས་ཞོག་མེད།

ngö sung takchö rangbab shokམེད།

Ten certeza de esto y descansa de forma natural.

འདུན་བ་གཏོང་ལ་དབྱེར་མེད་བསྐྱེས་མེད།

dünpa tö la yerme seམེད།

Enfócate en ellos y fúndete de forma indivisible.

ལམ་སྐྱོ་ཐོན་ནས་གྲོལ་བར་འགྱུར་མེད།

lam na sin ne drolwar gyurམེད།

entonces ingresarás en el camino y te liberarás.

ཞེས་ཡང་ཡང་བརྗོད་པས་དབང་པོ་འབྲིང་པོ་རྣམས་དེ་ཀས་གྲོལ་བར་གསུངས།

Recita lo anterior una y otra vez. Se enseña que aquellos que poseén una mediana capacidad se liberarán de esta manera.

3. Introducción al bardo del devenir

གསུམ་པ་སྲིད་པ་བར་དོའི་དོ་སྲོད་ཞག་བདུན་པན་ཆད་ལ་འདེབས་པར་གསུངས་ཀྱང་གཞུང་གི་ཞག་གྲངས་རྣམས་བསམ་གཏན་གྱི་ཞག་ལ་དགོངས་པས། གང་ཟག་སྤྱི་ལ་ཞག་གསུམ་པན་ཆད་དོ་སྲོད་འདི་ཀ་ཁོ་ན་ཟབ་པས་བྱང་ཚོག་གི་ཞར་བྱང་ཟས་བསྐྱེད་རྗེས་སུ་ཆར་མེ་བཏག་པ་དང་། འདི་ཉིད་ཁོ་ན་བརྗོད་ཀྱང་རུང་སྟེ་ལྷའི་གསལ་སྤང་སྟིང་རྗེའི་སེམས་དང་ལྷན་པས་མདུན་དུ་བཀུག་པར་བསམས་ལ་གསུང་བསྟོ་བྱས་པའི་རྗེས་སུ་གདངས་གསལ་ལ་སྐྱོན་པས།

Aunque se enseña que lo siguiente se debe recitar a partir del séptimo día en adelante, en ese contexto “días” se refiere a “días de concentración”. Siendo así, en general, esta y sólo esta introducción se debe recitar a partir del tercer día en adelante. Hacerlo así es algo muy significativo. Si se lleva acabo el ritual de བྱང་ཚོག་(tibetano yang chok, “quemar la inscripción”), esta introducción al bardo del devenir se debe añadir y recitar una vez después

de la dedicatoria de la comida. También es correcto recitarla por sí sola. Te visualizas como la deidad y con una mente llena de compasión, imagina que has convocado frente a ti a la conciencia del fallecido. Después, tras la dedicatoria de la “ofrenda de sur”, recita lo siguiente de forma clara y melodiosa.

ཀྱེམ་རྩོན་ཅིག་རིགས་ཀྱི་བུ།

kyema ñön chik rik kyi buᄃ

Hijo noble, ¡escucha!ᄃ

མ་ཡིང་ས་མ་ཡིང་ས་དྲན་པ་བརྟན།

ma yeng ma yeng drenpa tenᄃ

¡No te distraigas! ¡Concéntrate!ᄃ

ད་ནི་རླུང་སེམས་འདུས་པའི་ལུས།

dani lungsem düpe lüᄃ

Ahora tienes un cuerpo de prāna y una menteᄃ

སྲིད་པ་བར་དོའི་སྣང་བ་འགར།

sipa bardö nangwa sharᄃ

y surgen las apariencias del bardo del devenir.ᄃ

འཆི་བར་ཤེས་ཤིང་གསོན་ལ་འབྲེང་།

chiwar she shing sön la trengᄃ

Sabes que has fallecido y te aferras a lo vivo.ᄃ

གཤམ་རྗེའི་ཕོ་ཉ་གཏུམ་པོས་བློན།

shinche poña tumpö sinᄃ

Los feroces mensajeros de Yama te confrontan.ᄃ

འཇིགས་པའི་རླུང་ཉམ་པའི་འཕྲང་།

chikpe dra dang ñampe trangᄃ

Sonidos terroríficos y abismos atemorizantes.ᄃ

ངེས་དང་མ་ངེས་རྟགས་མང་ཤར་།

nge dang ma nge tak mang shar།

todo tipo de signos, algunos estables y otros pasajeros, surgen.།

དེ་ཀུན་རང་གི་སེམས་གྱི་ཚུལ་།

de kün rang gi sem kyi tsal།

Todo esto es la expresión de tu propia mente.།

སེམས་ནི་སྟོང་བ་ནམ་མཁའ་འདྲ་།

sem ni tongpa namkha dra།

La mente está vacía, como el espacio.།

ནམ་མཁའ་ནམ་མཁའ་སྐྱགས་མི་རྟེན་།

namkhe namkha lak mi ñe།

El espacio no puede hacer nada que dañe al espacio,།

དེ་ཕྱིར་ཚེས་ཉིད་དཔའ་གདིང་སྐྱེད་།

dechir chöñi pading kye།

¡así que haz que surga en ti la valentía y la dignidad propias de la naturaleza verdadera!།

བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་གསུང་བསྟོལ་དེ་།

chin gyi labpe sur ngo di།

Esta ofrenda de *sur* consagrada y dedicada;།

ཟད་མི་ཤེས་པའི་ལོངས་སྟོན་དེ་།

se mishepe longchö de།

es gozo inagotable,།

ཟག་མེད་ལྷུང་གྲོལ་ཞལ་ཟས་ཡིན་།

sakme ñang drol shalse yin།

es comida pura que libera al probarla.།

བཞེས་ཤིག་གསོན་ལ་མ་འཕྲེང་བར་མེད།

she shik sön la matrengwarམེད།

Disfruta de ella y no añores a los vivos.མེད།

འདུན་པ་ལྷ་དང་སློལ་མར་གཏོང་མེད།

dünpa lha dang lamar töམེད།

¡Vuelca tu atención a las deidades y los maestros!མེད།

འདི་ནས་རྒྱབ་གྱི་ཕྱོགས་རོལ་ན་མེད།

di ne nub kyi chok rol naམེད།

Al oeste de aquí se encuentra Sukhāvati,མེད།

བདེ་བ་ཅན་གྱི་ཞིང་ཁམས་ཡོད་མེད།

dewachen gyi shingkhām yöམེད།

la tierra pura del gozo,མེད།

མགོན་པོ་འོད་དཔག་མེད་པ་བཞུགས་མེད།

gönpo öpakme pa shukམེད།

donde reside el protector Amitābha.མེད།

སུ་ཞིག་དེ་ཡི་མཚན་འཛིན་བཤམ་མེད།

su shik de yi tsen dsinpaམེད།

Todo aquél que tenga su nombre en mente:མེད།

དེ་ནི་དེ་སུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་མེད།

de ni de ru kyewar gyurམེད།

renace aquí en la tierra pura.མེད།

ཞིང་གྲང་མགོན་པོ་དེ་ཡི་མཚན་མེད།

khyö kyang gönpo de yi tsenམེད།

Así que ten en mente el nombre del protector:མེད།

ཡིད་ལ་བསྐྱེད་ནས་གསོལ་བ་བོལ་།

yi la sung ne solwa tob།

iy suplica!།

མུན་རས་གཟིགས་དང་པདྨ་འབྲུང་།

chenresik dang pema yung

Piensa, “Avalokiteśvara y Padmasambhava,།

མཁུན་ལོ་སྐྱེ་བུ་མོས་གུས་བསྐྱེད་།

khyen no ñam du mögü kye།

¡Cuiden de mí!” Al tiempo que despiertas tu devoción.།

བེ་ཚོམ་མེད་པའི་རང་ཉིད་ནས་།

tetsom mepe ngang ñi ne།

Libre de cualquier duda,།

རང་བྱུང་རྩོུའི་འགོས་གྱིས་སོང་།

rangchung dorche drö kyi song།

continúa con la danza vajra que surge de manera espontánea.།

ཞིང་ཁམས་དེ་ཅུ་བདུའི་སྤྱབས་།

shingkham de ru peme bub།

Después, en esa tierra pura, en el corazón de un loto།

རྩུ་ཏེ་ལྷུར་བུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་།

dsü te ñurdu kyewar gyur།

renacerás rápidamente.།

དེ་ལྱིར་དགའ་ཞིང་སྤོ་བའི་རང་།

dechir ga shing trowe ngang།

Así que, con gozo y deleite, །

དད་མོས་སྐྱེད་ཅིག་རིགས་ཀྱི་བུ།

de mö kye chik rik kyi bu:

haz que la fe y devoción surjan en ti, ihijo de noble familia!:

ཞེས་ཡང་ཡང་བརྗོད་པས་དབང་པོ་བློ་བཟོ་བར་གསུངས།

Recita lo anterior una y otra vez. Se dice que al hacerlo se liberan aquellos con una capacidad mínima.

4. La instrucción para lograr la liberación a través del renacimiento.

ཞག་བདུན་པན་ཚད་ནས་དེའི་རྗེས་སུ་སྐྱེ་བ་བརྗོད་ནས་གྲོལ་བའི་གདམས་པ་ནི།

A partir del séptimo día y en adelante, después de las instrucciones anteriores, recita la siguiente instrucción para lograr la liberación en el renacimiento:

ཀྱེ་མ་ཉོན་ཅིག་རིགས་ཀྱི་བུ།

kyema ñön chik rik kyi bu:

Hijo noble, ¡escucha!:

ད་ནི་མངའ་སྐྱོན་ཁེགས་པས།

dani ngal go makhekpe:

La entrada a la matriz está descubierta,:

སྲོང་དུ་མ་གྲོག་སྤྱག་ལུན་ཁྲོད་དང་།

dongdum drok puk mün trö dang:

así que ahora verás troncos de árboles, huecos,:

ནགས་ཚལ་གཞལ་ཡས་ཁང་མཐོང་ཡང་།

naktsal shalye khang tong yang:

escondites oscuros, bosques y palacios.:

དེ་ལ་ཚགས་དང་ཞེན་པ་སྲོང་།

de la chak dang shenpa pong:

Desecha todo apego y deseo de ellos.:

འཇོམ་གླིང་སྤྱི་དང་བོད་ཀྱི་ཡུལ་།

dsamling chi dang bö kyi yul།

Centra tu atención།

ཁྱེད་ཀྱི་སྐྱེ་མའི་ཞབས་དྲུང་དུ།

khyö kyi lame shab drung du།

en renacer cerca de tu maestro།

སྤྱི་བ་ལེན་པའི་འདུན་པ་གཏོད།

kyewa lenpe dünpa tö།

en un país de este mundo, o específicamente en Tíbet.།

ཚོས་ལྷན་རིགས་ཀྱི་པ་མ་གཉིས་།

chöden rik kyi pama ñi།

Visualiza a tu padre y madre, ambos de una casta de Dharma,།

པ་སྐྱེ་འབྱུང་གནས་ཡབ་ཡུམ་བསྐྱེམ་།

pema chungne yabyum gom།

como Padmasambhava y su consorte.།

ཚགས་དང་སྤང་བའི་སྤོང་པའི་ལ།

chak dang dangwe lo pong la།

Abandona todo pensamiento de deseo y enojo།

དད་པས་བསམ་གཏན་དང་དུ་ཞུགས།

depe samten ngang du shuk།

y con fe entra en un estado meditativo.།

ཟབ་མོའི་ཚོས་ཀྱི་སྤྱོད་གྲུང་ནས།

sabmö chö kyi nö gyur ne།

Entonces te convertirás en un vehículo para el Dharma profundo།

ལྷུང་དུ་ཡི་ཤེས་ཐོབ་པར་འགྱུར།

ñurdu yeshe tobpar gyur:

y rápidamente lograrás una conciencia prístina.:

ཞེས་ཞེད་གུ་རྗེ་གས་གྱི་བར་ཉིན་རེ་བཞིན་བརྗོད་པའི་ཡོན་ཏན་ནི། གཞུང་ལས། དེ་ལྟར་རིམ་པར་གདམས་པ་ཡིས།
རྗེ་ལྷུང་དབང་པོ་དམན་པ་ཡང་། སྐྱེ་བ་བདུན་ནས་རིམ་པར་གྲོལ། ཅེས་དང་། འདི་ལྟའི་གདམས་པ་ཡང་ཟབ་
ནི། བསྐྱོལ་མི་དགོས་ཏེ་ཐོས་གྲོལ་ལོ། ཞེས་གསུངས་པ་ཉིད་རྩོལ་བཞིན་ལག་ཏུ་སྒྲུབ་ན་བསྐྱེད་པ་མ་མཆིས་སོ།

Recita esto todos los días hasta el final del periodo de cuarenta y nueve días. Los beneficios de hacerlo se explican en las escrituras donde dice: “Mediante estas instrucciones paso a paso, se liberará en el transcurso de siete vidas, sin importar lo inferior que sea su capacidad.” Y “Esta instrucción, la más profunda, libera con tan solo escucharla, sin necesidad de practicar.” De manera que, si llevas esto a la práctica de forma correcta, seguramente será así.

དེ་དག་གང་གིས་མཐར་ཡང་བཟང་པོ་སྤྱད་པ་དང་། བདེ་སྲོན་མཛོད་དགའི་ཞིང་སྲོན་སོགས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྲོན་ལམ་
མང་དུ་གདབ། དགོ་རྩ་བྱུང་རྒྱབ་ཏུ་བསྐྱེས་ལ་ཀ་དག་གི་རང་དུ་ཡུལ་སེམས་རོ་གཅིག་པར་མཉམ་གཞག་ལུན་རིང་དུ་
བསྐྱུང་། རྗེས་སུ་ཕུང་པོ་ལ་རེ་ག་གྲོལ་གྱི་མའང་གདབ་ཅིང་དན་སོང་སྤྱོད་བའི་སྤྲུགས་སོགས་བརྗོད། བཏགས་
གྲོལ་གྱི་ལག་ལེན་སོགས་རྩལ་བཞིན་བྱས་ན་གདོད་མའི་མགོན་པོའི་གསུང་ལ་བསྐྱེད་པ་མི་སྲིད་པས། ཟབ་མོའི་ཐབས་
དེ་ཙམ་འཇོགས་པའི་བྱིན་རྒྱ་བས་གྱིས་རིས་པར་འཁོར་བ་དང་དན་སོང་གི་འཇིགས་པ་ལས་ཐར་ཅིང་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་
དཔལ་ལ་དབྱུགས་འབྱིན་འཐོབ་གདོན་མི་བཟོ། །

Al final de recitar estas instrucciones, uno también debe recitar varias plegarias de aspiración Mahāyāna, tales como Sangchö Mönlam, La reina de las plegarias de aspiración: la «Aspiración a las Buenas Acciones» de Samantabhadra, la plegaria de aspiración para renacer en Sukhāvati, la plegaria de aspiración para renacer en el reino del Gozo Puro [la tierra pura de Akṣobya] y demás. Después, dedica el mérito para el logro de la iluminación y descansa en meditación por un largo rato en el estado de la pureza primordial, en un solo sabor de la mente y los objetos. Más tarde, espolvorea polvo que libera con el tacto sobre el cadáver y recita mantras tales como el mantra que purifica los reinos inferiores. Si los textos de liberación al portar y demás se utilizan correctamente, dado que el habla iluminada del Protector Primordial es infalible, no hay duda alguna de que el fallecido se emancipará del miedo del samsara y los reinos inferiores y logrará el gozoso alivio de la completa liberación mediante las bendiciones de esta variedad de profundos medios hábiles.

གཞན་དོན་མཛད་པ་ལ་ཅིག་སྐྱུ་ཡུལ་གཉན། །

Algunas personas que afirman llevar a cabo lo que beneficia a otros

བསྐྱོན་ཚར་གཅིག་བསྐྱབ་ན་དྲིན་ཆེར་བརྟེ། །

recitan una dedicatoria y plegaria de aspiración una sola vez y lo consideran de gran servicio.

གཞན་དག་དགོངས་སྲོད་རྗེས་ལས་ཞིབ་ཆ་མེད། །

Otros tergiversan el logro con la conducta así que descuidan los detalles

འཕོ་འདེབས་འོལ་ཚམ་བྱས་པས་ཚོག་པར་རྫོམ། །

y con arrogancia consideran suficiente el vagamente llevar a cabo el powa una sola vez.

ཕལ་ཆེར་རྫོངས་པས་འདི་བྱ་དེ་བྱེད་མེད། །

La mayoría de las personas ignoran lo que de hecho hay que hacer.

ངང་བྱ་ལས་ཀྱང་འདྲེན་བྱེད་སེམས་རྩ་འཕྲོར། །

La mente del propio guía está más dispersa que la de aquél que necesita guía, el fallecido.

དེ་བས་ཀུན་ལ་ཕན་པར་འགྱུར་དཀའ་ཡང་། །

Siendo así, aunque sea difícil beneficiar a todos,

སྣིང་རྗེའི་སེམས་ལྟན་དམ་པ་རེས་འགའ་ཚམ། །

supongo que esto puede servir como recordatorio

རྩུལ་འདིས་མ་རྟོག་སྐྱབས་མེད་སྦྱོབ་པ་ཡི། །

para algunos seres nobles con corazones compasivos

ཐབས་ཟབ་གཅིག་ཅར་ཕྱག་ཏུ་བཞེས་པ་ལ། །

de que utilicen estos profundos medios hábiles progresivos

བསྐྱེལ་གསོལ་ཚམ་དུ་འགྱུར་སྣམ་ཀུས་ལི། །

que ofrecen protección a nuestras vulnerables y envejecidas madres.

ལྷོ་གྲོས་མཐའ་ཡས་གནས་ཆེན་རྫོང་ཤོད་དུ། །

Esto lo escribió el kusāli Lodrö Taye mientras practicaba

སྐྱབ་པའི་སྐབས་བཀྲིས་དགོ་བས་སྐྱེད་བྱ་ཀུན། །

en el lugar sagrado de Dzongshö. Que por la virtud de hacer esto,

ཕྱུམ་གཅིག་གཤོད་མའི་ས་ལ་རྣམ་གྲོལ་ལོག། །

todos los seres se liberen juntos y de manera natural en el estado primordial.

དགེ་ལེགས་འཕེལ།། །།

¡Que la virtud y la excelencia florezcan!

*Traducido al castellano por Marcela López en agosto de 2021, de la versión
en inglés de Lhasey Lotsawa Translations por Laura Dainty y Peter
Woods, 2019.*

Kyabgön Phakchok Rinpoche's Mandala

Spiritual activities: <https://cqlf.org/>

Merit-making activities: <https://akaracollection.com/>

Teaching activities: <https://samyeinstitute.org/>

Charitable activities: <https://basic-goodness.org/>

Scriptural activities: <https://lhaseylotsawa.org/>

<https://www.nekhor.org/>

ཡི་གེ་ཉི་ཤུ་ཚུ་བྱུག་པ་འདི་དཔེ་ཆ་འི་ནང་དུ་བཞག་ན་དཔེ་ཆ་དེ་ཅི་འདྲར་
 བཤོམས་གང་ཉེས་པ་མི་འབྱུང་བར་འཇམ་དཔལ་ཚུ་རྒྱད་ལས་གསུངས་སོ། །

This twenty-six syllable mantra is from the *Root Manjusrī Tantra*. When it is placed inside texts, it prevents negative karma from being accrued by stepping on or over them.